

Pravoslavni episkop rasko-prizrenski g.g. Artemije **SLEDI POVRATAK SRBIJE NA PROSTOR POKRAJINE**

GRACANICA - Predstavnici Srpskog nacionalnog veća Kosova i Metohije izrazili su zadovoljstvo rezultatom koji je ostvarila Srpska koalicija Povratak. Predsednik veća Vladika Rasko prizrenski doktor Artemije Radosavljevic u izjavi je rekao da je najvaznije da su izbori protekli u miru i poretku bez incidenata bilo na medjuetnickom bilo na jednonacionalnom planu.

- S obzirom na antikampanju koja je sprovedjena mozemo biti vise nego zadovoljni odzivom srpsko stanovnistva i mandatima koje je osvojila Koalicija Povratak. Preskocen je jedan prag u nasoj borbi i sada nam predstoji nastavak te borbe za opstanak i povratak Srba na Kosovo i Metohiju. Ali i vracanje Srbije na prostor pokrajine jer je i nasa drzava bila proterana sa ovog prostora.

Srpski narod i demokratska vlast u Srbiji su najsigurniji temelj

Od nase mudrosti ponasanja i rada u parlamentu Kosmeta, ali i predstavnika vlasti u Beogradu zavisice konacna sudbina Kosova i Metohije. Clan IO SNV Kosmeta i buduci srpski predstavnik u Kosovskoj skupstini dr Rada Trajkovic takodje je zadovoljna rezultatom ali je istovremeno kako je rekla nezadovoljna sto veci broj Srba nije izasao na glasanje jer bi u tom slucaju Srbi bili od veceg znacaja u Skupstini Kosmeta.

- Srpski narod i demokratska vlast u Srbiji su najsigurniji temelj buducnosti ne samo Kosova i Metohije vec i Balkana, rekla je Trajkovicka.

Za drzavne interese

Clan IO SNV Randjel Nojkic, koji ce takodje predstavljati Srbe u parlamentu Kosova i Metohije, rekao je da posle utvrdjivanja liste srpskih poslanika i konstituisanja skupstine Srbi treba da naprave ozbiljnu koncepciju kako se ne bi dogodilo da srpski poslanici zastupaju licne ili stranacke vec iskljucivo drzavne i nacionalne interese.

Koalicija "Povratak" zadovoljna izbornim rezultatima **SRBIMA 22 MESTA**

- Koalicija "Povratak", prema najnovijim nezvanicnim podacima, u buducem kosmetskom parlamentu imace 22 mesta - izjavio je juce sef izbornog staba ove koalicije Svetomir Stefanovic.

- Od nedelje do ponedeljka sa 21 poslanickog mesta "skocili" smo na 22 poslanicka mesta, a Demokratski savez Kosova Ibrahima Rugove pao je sa 53 na 47 mandata - istakao je na jucerasnjoj konferenciji za novinare Stefanovic.

Naustrb Rugovine stranke profitirala je i Demokratska partija Hasima Tacija, koja je dobila jos pet mandata i u kosovometohijskoj skupstini ce imati 27 poslanika.

Alijansa za buducnost Kosova Ramusa Haradinaja ce umesto prvobitno najavljenih jedanaest moci da racuna na samo osam mandata. Bosnjacka zajednica je dobila cetiri mandata. Kako objasnjava Svetomir Stefanovic, nealbanska i nesrpska zajednica je osvojila 12 poslanika.

- Ono sto je najvaznije u buducem sedmoclanom predsednistvu skupstine Kosova i Metohije jeste to

da ce "Povratak" imati dva mesta. Po dva clana predsednistva imace i Rugova i Taci, a nealbanska i nerspska zajednica moze da rauna na jedno mesto.

Da je jos veci broj Srba izasao na izbore imali bismo tri clana predsednistva parlamenta - istice Stefanovic.

Sef izbornog staba koalicije "Povratak" ipak je zadovoljan izbornim rezultatima.

- Ovo je veliki uspeh jer smo treca po snazi politicka grupacija kada se uzme u obzir koliko je bilo malo vremena za kampanju, uz sve nesnalazenje UNMIK-a i OEBS-a - naglasava Stefanovic, dodajuci da je bilo i problema sa prevozenjem glasaca na biracka mesta, ali i poteskoca jer su neka biracka mesta bila izmestena na druge lokacije tako da se gradjani u svemu tome nisu najbolje snasli.

Na izbore 17. novembra, prema podacima izbornog staba koalicije "Povratak", izaslo je u proseku 56 odsto Srba (na Kosmetu 46 odsto) i 63 procenta Albanaca.

Stefanovic ocekuje da ce predsednistvo DOS-a prilikom utvrdjivanja buducih poslanika pokrajinske skupstine postovati redosled imena sa kandidatskih lista.

Koalicija "Povratak" ne ocekuje da ce Centralna izborna komisija udovoljiti zahtevu albanskih stranaka koje traze da se srpski glasovi ponovo prebrojavaju.

Stefanovic smatra da bi rezultati bili jos bolji da je bilo vise vremena za kampanju. "Tamo gde su lideri 'Povratka' obisli srpska mesta, kao u Kosovskom pomoravlju, zabelezen je i najveći izlazak na izbore. Tako je, na primer, u Vitini glasalo 78,4 odsto Srba", istice Stefanovic.

Zbog antikampanje najmanje je Srba izaslo u Kosovskoj Mitrovici, samo 9,3 odsto. Od 8003 registrovana biraca, u Mitrovici su glasala 672 gradjanina. U Zubinom Potoku je glasalo 23,9 odsto Srba, a u Zvecanu 24,2 procenta.

I pored tehnickih problema koalicija "Povratak" je, kako kaze Svetomir Stefanovic, imala preciznije podatke sa izbora nego Cesid i OEBS.

SPISAK POSLANIKA KOALICIJE "POVRATAK"

Koalicija "Povratak" osvojila je 22 poslanicka mandata u skupstini Kosova i Metohije. Profesor dr Gojko Savic je nosilac koalicione liste iz Kosovske Mitrovice (nezavisni kandidat).

Potom slede: Goran Lazovic (DSS), dr Smiljka Milisavljevic (nezavisni kandidat), dr Momcilo Savic (DS), Nenad Radosavljevic (ND), Ljiljana Kenic (DA), Petar Radosavljevic (DSS), dr Rada Trajkovic (DHSS), Stojanka Petkovic (SD-KiM), Milovan Jovanovic (NP-KiM), Sokol Djordjevic (DSS), Bogoljub Milosevic (DHSS), prof. dr Slobodan Bjelic (DA), Oliver Ivanovic (nezavisni kandidat), prof. Cveta Vujacic (nezavisni kandidat), Randjel Nojkic (SPO), Dejan Mitic (DS), Snezana Petrovic (DSS), prof. dr Svetomir Samardzic (SD), Ljubomir Stanojkovic (ND), Tanja Cvetkovic (DA) i Dragisa Krstovic (DS).

Stejt Department o kosmetskim izborima

UPOZORENJE POBEDNICIMA

Vashington, 19. novembra (Tanjug).- Sjedinjene Americke Drzave su izrazile zadovoljstvo sto su parlamentarni izbori, odrzani u subotu na Kosmetu, protekli "slobodno", ali su posredno upozorile pobednike da ne zahtevaju nezavisnost.

"SAD pozdravljaju odrzavanje prvih parlamentarnih izbora na Kosovu, pod medjunarodnom kontrolom", kaze se u saopstenju zamenika portparola Stejt departmenta Filipa Rikera.

"Preporucujemo novim liderima da nastave da tesno saradjuju sa medjunarodnom zajednicom i da izbegnu svaku akciju koja bi mogla da dovede u opasnost tu saradnju, posebno kad je rec o konacnom statusu Kosova", kaze se, kako prenosi AFP, u saopstenju portparola Stejt departmenta.

Pogled iz Amerike na kosmetske izbore

"NJUJORK TAJMS": PROVOKATIVNA IZJAVA IBRAHIMA RUGOVE

Izbori na Kosovu su, makar teoretski, doveli tu pokrajinu korak blize uspostavljanju demokratske vlade koja bi u odredjenom trenutku mogla zameniti administraciju Ujedinjenih nacija na Kosovu, ocenio je jucerasnji "Njujork tajms".

List prenosi izjavu lidera Demokratskog saveza Kosova Ibrahima Rugove, za koga se nakon pobede njegove stranke ocekuje da ce postati predsednik Kosova, da ce mu prioritet biti trazenje nezavisnosti te pokrajine od Srbije.

"Takva izjava, data jos pre nego sto su svi glasovi prebrojani, sigurno zvuci provokativno tamo gde je mir tako krhak. Ona je takodje direktno suprotna stavu medjunarodnih organizacija koje su organizovale subotnje izbore", ocenjuje "Njujork tajms".

List podseca da su medjunarodni zvanicnici vise puta upozoravali albansku vecinu na Kosovu da ce nova skupstina, koja ce izabrati predsednika, biti uspesna samo ako se bude drzala rada na resavanju brojnih ekonomskih i prakticnih problema Kosova, a da ce biti neuspesna ako se umesto toga upusti u

nategnute debate o nezavisnosti.

"Cinjenica je da skupštini nije ni dozvoljeno da glasa o pitanju nezavisnosti", dodaje "Njujork tajms". Americki dnevnik navodi i da je Rugova, iako je "daleko najumereniji medju albanskim politickim liderima", rekao da je Kosovo "de fakto nezavisno" i da mu je potrebno "priznanje SAD, Evropske unije i drugih". "Radimo na tome i zelim da se to dogodi danas ili sutra", navodi "Njujork tajms" Rugovine reci. (Beta)

Solana o izborima na Kosovu i Metohiji

"ODLUCUJUCA ETAPA" KA DEMOKRATIJI

Brisel, 18. novembra (Tanjug) Visoki predstavnik Evropske unije za spoljnu politiku i bezbednost Havijer Solana ocenio je danas da parlamentarni izbori odrzani juce na Kosovu predstavljaju "odlucujuca etapu" ka razvoju demokratije u Pokrajini.

"To sto su izbori odrzani u redu i miru, kao i visok odziv glasaca pokazuju ogroman napredak postignut na Kosovu. Oni (izbori) predstavljaju odlucujuca etapu u razvoju demokratije na Kosovu", naglasio je Solana u saopštenju objavljenom u Briselu, prenose agencije.

Solana je pozvao kosovske lidere da izvrsavaju novu vlast sa mudroscu i odgovornoscu i da se strogo drze ustavnog okvira i Rezolucije Saveta bezbednosti UN 1244.

"Izabrane osobe treba sada da preuzmu vazne odgovornosti u politickom, ekonomskom, drustvenom i kulturnom zivotu Pokrajine", ocenio je visoki predstavnik EU.

Solana je posebno izrazio zadovoljstvo "ucescem svih grupa stanovnistva, ukljucujuci srpsku zajednicu".

"To bi trebalo da predstavlja osnovu za novu fazu saradnje izmedju svih etnickih grupa u okviru privremenih institucija i da pripremi teren za razvoj multietnickog, tolerantnog i naprednog drustva", zakljucio je Solana.

Robertson posle izbora na Kosmetu

PRILIKA ZA DEMOKRATIJU

BRISSEL (SENSE) - "Po prvi put u istoriji, stanovnici Kosova su glasali na slobodnim i demokratskim izborima", kaze generalni sekretar NATO Dzordz Robertson u jednoj od prvih reakcija na juce odrzane opste izbore u pokrajini. On primjecuje kako izbori predstavljaju znacajan korak napred ka stabilizaciji prilika te daju svim kosovskim zajednicama priliku da sagrađe "istinski demokratsko, multietnicko, napredno drustvo".

"Pozitivna klima u kojoj su izbori odrzani, ukazuje na pravi smer u kojem se kreće Kosovo, nadvladavajući traume nedavne prošlosti", ocenjuje generalni sekretar Severnoatlantskog pakta. Robertson posebno istice cinjenicu da su ovom prilikom sve kosovske zajednice uzele aktivno ucesce u izboru svojih zastupnika u parlamentu te, s tim u vezi, pozdravlja izlazak kosovskih Srba na izbore: "Iskazali su osećaj odgovornosti, ne propustajuci priliku da iskoriste svoja prava", kaze Robertson.

Generalni sekretar u saopštenju povodom opstih izbora na Kosovu, odaje priznanje civilnoj administraciji UN, Evropskoj organizaciji za sigurnost i saradnju(OSCE/OEBS) te celoj medjunarodnoj zajednici, ciji su napori stvorili uslove za njihovo odrzavanje.

Posebno se osvrce na ulogu medjunarodnih vojnih snaga u pokrajini: "Vojnici Kfora su radili profesionalno i odlucno, obezbedjujuci odrzavanje izbora u miru i sigurnosti", rekao je generalni sekretar NATO-a, Dzordz Robertson, naglasavajući kako Severnoatlantski savez ostaje odlucan u nameri da uspostavi mir i stabilnost na Kosovu kao i u celom balkanskom regionu.

Mirca Djoana o izborima na Kosovu i Metohiji

ZNAK POLITICKE ZRELOSTI

Rumunski ministar za inostrane poslove i predsedavajući Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) Mirca Djoana izjavio je danas u Bukurestu da pozdravlja nacin na koji su protekli izbori na Kosovu, naglasivši da je to znak politicke zrelosti.

On je takodje ukazao na potrebu da sve politicke snage na Kosovu ispostuju rezultate izbora.

Nemacki sef diplomatije o izborima na Kosovu i Metohiji

FISER: ZNACAJAN POLITICKI SIGNAL ZA BALKAN

Berlin, 18. novembra (Tanjug) Nemacki ministar inostranih poslova Joska Fiser ocenio je danas da su izbori na Kosmetu "znacajan politicki signal" za Balkan i apelovao na nove vlasti u pokrajini da jednako zastupaju interese svih etnickih grupa.

"Ovim izborima postavljeni su temelji demokratske buducnosti Kosmeta i stabilizacije citavog regiona", navodi se u saopštenju Fisera i dodaje da je "miran tok prvih demokratskih parlamentarnih

izbora znacajan politicki signal za ceo Balkan".

Fiser je, takodje, naglasio da je u interesu gradjana svih etnickih zajednica veoma vazno da "sve etnicke grupe budu jednako zastupljene u vladi koja ce biti oformljena", prenosi agencija AP.

Izbori na Kosovu: Novi dvoboj Rugova-Taci

NEZAVISNOST I NIJANSE

Jelena Bjelica

Preko milion glasackih listica koji ce biti distribuirani na sva biracka mesta u subotu ujutru 17. novembra, stiglo je prosle nedelje iz Velike Britanije na Kosovo. Za parlamentarne izbore na Kosovu bice otvoreno 2.000 birackih mesta. U Srbiji 177 i u Crnoj Gori 18 biralista. Izbore ce nadgledati medjunarodni posmatraci i CeSID. Ukupno registrovano biracko telo za ove izbore je oko 1.100.000 ljudi.

Prema evidenciji OEBS-a prijavljeno je 26 politickih stranaka, koalicija, gradjanskih inicijativa i nezavisnih kandidata koji ce se boriti za sto skupstinskih mesta, od ukupno 120 poslanika koliko predvidja ustavni okvir za privremenu samoupravu na Kosovu. Ostalih 20 poslanickih mesta predvidjeni su za Srbe (deset) i za druge manjine jos deset (Aškalije, Gorance, Bosnjake i Rome). Rezultati glasanja bice proporcionalno predstavljeni u Skupstini. Odnosno, ako jedna partija osvoji 33 odsto glasova, bice zastupljena u parlamentu sa 33 poslanika. Racuna se da je za jedno poslanicko mesto potrebno oko 10.000 glasova.

Na lokalnim izborima odrzanim 28. oktobra 2000. godine Demokratski savez Kosova je osvojio vecinu glasova, 58 odsto. Prema poslednjim istrazivanjima DSK ce osvojiti oko 45 odsto. Demokratski pokret Kosova (28 odsto glasova na lokalnim izborima) ocekuje oko 22 odsto glasova. Procenjuje se da bi Alijansa za buducnost Kosova (AAK) mogla da osvoji izmedju 12 i 15 odsto glasova, zbog zaokreta u politici ove stranke ka urbanoj populaciji. Za izbore je registrovano oko 170.000 punoletnih Srba; ako svi izadju na glasanje to bi znacilo jos 17 poslanickih mesta, odnosno oko 27 poslanika u kosovskoj skupstini. Prema proceni sefa Misije OEBS-a u Pristini Dana Evertsa, Srbi bi mogli, pored deset obezbedjenih, da dobiju jos 12 poslanika.

Skupstina ce izabrati predsedništvo, predsednika Kosova i imenovati vladu. Nominacija za predsednika zahteva da politicka partija ima najmanje 25 poslanickih mesta. Skupstina ce izabrati predsednika dvotrecinskom vecinom ili u trecem krugu glasanja prostom vecinom. Mandat predsednika Kosova je tri godine. Demokratska partija Kosova Hasima Tacija predlozice Floru Brovinu kao svog predsednickog kandidata.

Demokratski Savez Kosova - DSK, predsednik Ibrahim Rugova

DSK je osnovan 23. decembra 1989. kao politicka partija ciji je cilj bila unifikacija albanske populacije, uz postovanje prava drugih manjina, kaze se u istorijatu ove partije.

U politickoj platformi za parlamentarne izbore 2001. kao svoj politicki cilj DSK navodi "uspostavljenje demokratskog nezavisnog Kosova koje ce imati: otvoreno trziste, zastitu privatne imovine, slobodnu gradjansku inicijativu, slobodan obrt kapitala i ideja, strane investicije i ekonomsku integraciju u Evropu i svetsku ekonomsku strukturu, moderno obrazovanje na maternjem jeziku svih manjina na Kosovu na svim nivoima, autenticki razvoj kulture, postenu socijalnu politiku i zdravstvenu zastitu svih gradjana, garancije manjinskih prava u skladu sa evropskim i svetskim standardima, odgovarajucu saradnju sa politickim entitetima sa i izvan Kosova, dobre i prijateljske odnose sa susednim zemljama, integraciju u NATO, Evropsku uniju i severnoatlantsku strukturu, kao itransformaciju Kosova u faktor stabilnosti u regionu. DSK je prijavio 110 kandidata za ucesce na ovim izborima.

Ibrahim Rugova rodjen je 1944. Nakon zavrsetka jednopartijskog rezima u SFRJ izabran je za predsednika Demokratskog saveza Kosova. Na pocetku ratova u Bosni i Hrvatskoj, Albanci predlazu da se otvori i severni front, ali se Rugova odlucuje za pasivnu borbu za Kosovo republiku. Stvorivsi paralelne strukture vlasti, zdravstva i obrazovanja LDK sa drugim kosovskim Albancima proglašava nezavisnost. Rugova je izabran za predsednika Kosova dok vlada u egzilu funkcioniše na relaciji Svajcarska-Nemacka-Albanija-Makedonija. Gubi popularnost nakon razgovora sa Milosevicem za vreme NATO bombardovanja. Po zavrsetku rata proglašen je na Kosovu politiareom proslosti, dok je na lokalnim izborima 2000. osvojio vecinu glasova.

Clan je PAVK-a.

Demokratska Partija Kosova - DPK, predsednik Hasim Taci

Nakon raspustanja UCK-a, 1999. vecina njenih clanova prisla je novoj politickoj partiji koju su formirali Bardil Mahmuti i bivsi politicki vodja UCK-a i premijer samoproklamovane privremene Vlade Kosova Hasim Taci. U maju 2000. partija je imala svoj prvi kongres na kome je Taci imenovan za predsednika, a ime partije promenjeno je u Demokratsku partiju Kosova.

DPK je angazovan na rasciscavanju puta slobode, nezavisnosti i demokratije za sve gradjane Kosova, kao i stvaranju etnicke tolerancije i integracije u Evropu, kaze se u politickoj platformi ove stranke. Na

izbornoj listi DPK nalazi se 110 kandidata.

Hasim Taci je na jednom mitingu rekao da ce DPK na prvom zasjedanju Skupstine zatraziti da se ustavnim okvirom obuhvati pravo sazivanja referenduma.

Hasim Taci rođen je 24. aprila 1968. u selu Buroje, opština Srbica. Diplomirao je istoriju na Univerzitetu u Pristini. Postdiplomske studije upisao je u Cirihu. Od 1990. do 1991. bio je student prorektor na Pristinskom univerzitetu. Jedan je od tvoraca UCK-a i obavljao je funkciju direktora politickog krila ove paravojne formacije, dok je na medjunarodnoj konferenciji za Kosovo u Rambujeu bio predsednik albanske delegacije. Tokom rata izabran je za premijera kosovske privremene vlade i na toj funkciji je bio do 1. februara 2000. Nakon stvaranja privremenog administrativnog veca Kosova (PAVK) izabran je za clana ovog organa.

Alijansa za buducnost Kosova - AAK, predsednik Ramus Haradinaj

"Mi cemo izgraditi kosovsku drzavu", naglasava u svojoj politickoj platformi rukovodstvo AAK. Alijansa je osnovana 2000. Za ucesce na ovim izborima prijavila je sto kandidata. Prema misljenju clanova AAK, drzavnost Kosova je u rukama Kosovara. "Ona se gradi jakim samofinansirajucim budzetom, demokratskim parlamentom i zakonima koje on donosi", kaze potpredsednik Alijanse Bajram Kosumi. Ramus Haradinaj rođen je 3. jula 1968. u selu Glozane, opština Decani. Vojni rok sluzio je u Pirotu i Dimitrovgradu. Posle demonstracija 1989. emigrirao je u Svajcarsku. Haradinaj cesto dolazi na Kosovo, ilegalno, skrivajuci se od Drzavne bezbednosti. Na Kosovo se trajno vraca 1998. Postao je clan PAVK-a 2000. nakon lokalnih izbora. U njegovoj biografiji jos pise da je obucen u ratnim vestinama.

Intervju Hansa Hekerupa (izvodi)

NEZAVISNOST NIJE U MANDATU

=Pocnimo onim sto predstavlja srz poblema: Jos jednom, hoce li buduci parlament Kosova, posle izbora biti u mogucnosti da izglasa i proglasi nezavisnost Kosova?

- Ne. To nije u mandatu buduceg parlamenta. To ce biti nesto o cemu ce se razgovarati u okviru dogovora o konacnom statusu Kosova.

=Ali to je nesto sto su albanske partije vec obecale svojim biracima?

- Tacno je da oni to propagiraju, ali to nije u suprotnosti sa Rezolucijom 1244. Oni na to imaju pravo, medjutim, ovi izbori se ne bave time, vec uspostavljanjem samouprave i institucija koje stvaramo. I zucne rasprave zblizavaju

=Gospodine Hekerup, zasto onda neka od resenja koja ste potpisali sa gospodinom Covicem nisu na neki nacin ranije ukljucena u Ustavni okvir. sto bi bilo mnogo snaznije?

- Mnoge od tih stvari se vec nalaze u Ustavnom okviru, na primer, pravo na povratak raseljenih je tamo jasno definisano, ali, kada smo pregovarali o Ustavnom okviru, srpska strana je imala zahteve koji se u mnogome razlikuju od onoga sto se sada nalazi u Zajednickom dokumentu. Ovaj dokument nije preradjivanje postojeceg ustavnog okvira, vec regulise neke njegove izuzetke.

=UNMIK i KFOR do sada nisu dokazali da su sposobni da obezbede zastitu osnovnih ljudskih prava za nealbansko stanovnistvo na Kosovu, poput prava na zivot, prava na slobodu kretanja... Tako, bar, izgleda sa stanovista nealbanaca. Zasto bi se onda ovoga puta verovalo UNMIK-u? Koji su to mehanizmi kojima se moze zaustaviti teror na Kosovu?

- Prvo sto moram da kazem je da krivicu za ono sto se desavalo na Kosovu ne snosi medjunarodna zajednica. Krivica je na nekom drugom. Taj neko je ubijao, cinio zlocine, izazivao mrznju... Mi smo dosli da bismo pokusali da to zaustavimo, da pokusamo da poboljsamo stvari na Kosovu, a za to je potrebno vreme. Ono sto se dogodilo u glavama ljudi, Srba, Albanaca i drugih, mora da se promeni. Svako od njih se seca tog uzasa. Svaka porodica na Kosovu pogodjena je na neki nacin u proslosti. Potrebno je vreme da ljudi prevazidju staru mrznju i da ponovo budu u mogucnosti da zive jedni s drugima. To je proces i mi smo krenuli tim putem. Narocito su stradali kosovski Srbi. Na samom pocetku mandata KFOR-a bilo je ubistava, otmica..., a sada se to vec redje desava. Jos uvek ima slucajeva, ali u poslednjih godinu dana, broj takvih napada se smanjio za 40 odsto.

=Dakle, stvari se menjaju, a citav ovaj proces ucesca na izborima je vazan instrument u poboljsavanju situacije. Ukoliko ljudi budu ucestvovali, sescemo za sto i moci cemo da razgovaramo uparlamentu i vladi. Naravno, bice to zucna rasprava, ali ce ih i to, ipak, zbliti. Ljudi iz razlicitih zajednica ce raditi zajedno na buducnosti Kosova i to ce biti instrument koji ce stvoriti poverenjeji kojim ce se prevazici stara mrznja. Zato je izuzetno vazno da Srbi ucestvuju na izborima i u institucijama.

Nema pomaka uz govor mrznje

=Kako ocekujete da sede za istim stolom, kada im je potrebna pretnja da bi uopste uspeli da dodju do tog stola? Koliko sam ja upoznat, samo u poslednjih mesec dana ubijeno je osam nealbanaca na Kosovu. Izgleda da se nivo mrznje ni najmanje nije smanjio?

- Kao sto sam vec rekao, nivo nasilja je, uopste uzev, veoma visok, ali ne i ekstremno visok, ako ga uporedimo sa nekadasnjim etnickim nasiljem koje je ovde vladalo. Nasilje je znacajno manje poslednjih godina. Dakle, ne mozemo reci da se nista nije popravilo, ali tacno je da stvari jos uvek nisu sto-procentno dobre. Da bismo to promenili... Mislim, mi imamo gotovo 40.000 vojnika u sastavu KFOR-a, imamo 8.000 policajaca, ali to nije dovoljno. Stvari moraju da se promene u glavama ljudi. Dokle god se koristi govor mrznje, dotle ce biti tesko. Ali, u pitanju je proces i morate da pogledate sta je to sto radimo u okviru tog procesa. Vrlo je vazno i da ljudi iz jugoslovenskih vlasti u buducnosti sednu za isti sto sa izabranim predstavnicimakosovskih vlasti. To ce biti instrument kojim ce se prevazici mrznja i kojim ce se popraviti bezbednosna situacija na Kosovu.

= Da porazgovaramo o pravosudju na Kosovu. Dva Srbina su 19. oktobra pustena iz zatvora u Kosovskoj Mitrovici, nakon sto su potpuno nevini tamo proveli 22 meseca. Osam meseci ranije, sef UNMIK policije u Mitrovici, gospodin Dzonatan Karl uputio je pismo visokim pravosudnim organima UNMIK-a, upozoravajući da se ovi ljudi nelegalno drze u zatvoru. Cak i posle ovakvog pisma UNMIK-u je bilo potrebno punih osam meseci da ih oslobodi. Sta cete uraditi da se uvede vise pravde na Kosovu, posebno za nealbance?

- Pa, postoje problemi u pravosudnom sistemu. Uopste uzev, mislim da radi dobro, ali kada smo imali slucajeve na etnickoj osnovi, neki sudovi, ne svi, vec neki sudovi, jesu bili pristrasni. Zato smo uveli panele sa medjunarodnim sudijama, na kojima ce svi slucajevi kosovskih Srba uskoro biti razmatrani. Tako da mozemo biti sigurni, da ce, ukoliko je bilo pristrasnosti u presudama nizih sudova, to biti ispravljeno. Radimo naporno da obezbedimo dodatne sudije i tuzitelje, i trenutno smo u mogucnosti da udvostrucimo njihov broj, a to znaci da cemo biti u mogucnosti da skratimo vreme do donosenja konacne presude. Ali, mi smo tu i znamo da moramo da ponovo uspostavimo pravdu na Kosovu, nakon sto je neko drugi ostavio ovakav haos. Dakle, opet, ne treba kriviti medjunarodnu zajednicu. Vi ste nam ostavili takav zadatak i mi se trudimo da ga ispunimo i napredujemo u tom pravcu. Dakle, mi ne prihvatamo krivicu. Vi se morate suociti sa njom.

Jugoslav Cosic

Izbori na Kosovu:

IZADJI I BORI SE!

Nekoliko kandidata koalicije "Povratak" za koje ce kosovski Srbi moci da glasaju na izborima zakazanim na Kosovu za 17. novembar, zajedno sa nekoliko dosovskih funkcionera iz Beograda, stiglo je ovih dana u toku kratke predizborne kampanje do sela Suvo Grlo, Banje i Osojane na severu ove Pokrajine. U "obicna" vremena, kad nema izbora, u ova sela na obodu Drenice malo ko svraca izuzev vojnika KFOR-a, bez cije pratnje, na primer, deca iz sela Banje ne smeju ni da pomisle da krenu u skolu do susednog Suvog Grla. Bez oruzane pratnje na njive ne izlaze ni stanovnici ovih sela, sto prakticno znaci da na njive izlaze veoma retko. Prezivljavaju uglavnom od nekoliko stotina dinara mesечно i nesto malo humanitarne pomoci, a neuporedivo manje od onoga sto poseju uz pratnju do zuba naoruzanih strazara.

U Suvom Grlu (kako i samo ime sela sugerise) nema inace vode, struje ima samo sat-dva dnevno, a telefonske veze ne postoje (rade doduse "mobilni" za one koji kupe karticu u Pristini), ali lokalni seljaci koji jedva nekako opstaju izgleda nerado koriste "mobilne", niti im se nesto ide do Pristine. Reporter Bete koji je pratio konvoj koalicije "Povratak" izvestava da su politickari u ovim selima pre nekoliko dana docekani s aplauzom, gotovo s odusevljenjem. Sa zvizducima je pocelo tek kad su gosti pozvali domacine da izadju na predstojece izbore. Na predizbornom mitingu u Suvom Grlu jedan od mestana je, odbijajući poziv da izadje na izbore, rekao: "Znaci, Cindjic je otisao u Ameriku i doneo vama pare, a mi ovde treba da glasamo. Sto nas ne pitate kako zivimo?"

BEZ JAJA I KAMENICA: Kratka i pomalo zakasnela kampanja po preostalim srpskim enklavama na Kosovu i Metohiji prolazi za sada bez onoga sto su kosovski Srbi (u vreme dok su po kucama kraj ikone drzali slike Slobodana Milosevica) prvi patentirali u ovdasnjoj novijoj politickoj istoriji - bez kontramitinga i dekora koji ide uz njih - jaja i kamenica u glavu politickih neistomisljenika. Centralni predizborni skup trebalo bi da se odrzi u cetvrtak (upravo u vreme kada se ovaj broj "Vremena" bude pojavio na kisocima) u severnom delu Kosovske Mitrovice, i njemu bi, kako je najavljeno, trebalo da prisustvuju mnogi visoki gosti iz Beograda. Protivnici izbora, a njih medju kosovskim Srbima nije malo, obecavaju da kontramitinga, jaja i kamenica nece biti, sto naravno nikako ne znaci da mnogi od njih istovremeno vredno ne rade na bojkotu izbora. U to su se proteklih dana uverili mnogi politickari koji su u pojedinim selima nailazili na potpuno prazne sale, mrke poglede, cemer i gorcinu lokalnog stanovnistva, i pokoju pretnju.

Potpredsednik srpske vlade Nebojsa Covic, koji je i ovog puta najvise potegao na terenu u sprovođenju nove beogradske politike, tvrdi da se izborima uglavnom protive tzv. komercijalni Srbi, oni koji, po njegovim recima, u toku dana pricaju jedno ("Srbi po dnevnoj svetlosti"), a u toku noci

trguju s Albancima i na srpskoj mucu i nesreci prave profit. Neki od njih, upozoravao je ovih dana po mnogim kosovskim selima Covic, sede i u novoj vlasti, voze se u saveznim automobilima i, umesto da pomognu, saplicu noge zvanicom Beogradu koji pokusava da sto vise ljudi ubedi da na izbore ipak izadju. Miroslav Solevic, koji je svojevremeno na Kosovu "budio Srbe" i utirao put Milosevicu da dodje na vlast, a kasnije (kad je bilo kasno) promenio misljenje i pokajao se, kaze u razgovoru za "Vreme" da kampanja ide lose izmedju ostalog i zbog toga sto na listi predlozenih kandidata nema dovoljno dobrih ljudi. Solevic, koji smatra da na izbore treba obavezno ici jer se i kasnije mogu "povlaciti neki popravni politicki potezi i praviti razne pogodbe", istovremeno se pita zasto Momcilo Trajkovic, koji sedi u DOS-u, na terenu "rovani protiv izbora". "Trajkovic bi trebalo pitati koliko je Srba on vratio na Kosovo i koliko je novca potrosio njegov komitet", kaze Solevic. Ovih dana cesto prozivani Trajkovic, zaduzen u saveznoj vladi za brigu o Kosovu, uglavnom je nedostupan. Pre nego sto je prestao da se oglasava u medijima obecao je da nece voditi izbornu "antikampanju".

Odluci da se izadje na izbore opiru se mnogi uticajni Srbi na Kosovu, cak i oni cije su partijske centrale pozvale na ucesce na izborima. Jedan od njih je i republicki poslanik Marko Jaksic, potpredsednik DSS-a, koji se prilicno otvoreno oglusio o poziv predsednika SRJ Vojislava Kostunice (ujedno i predsednika DSS-a) da se na izbore izadje. NJega je Nebojsa Covic indirektno prozvao da povuce paralelu sa Republikom Srpskom Krajinom. U taboru onih koji se zestoko protive ucescu Srba na kosovskim izborima su i lokalni socijalisti i radikali. I jedni i drugi (pogotovo socijalisti) i dalje imaju dosta uticaja medju kosovskim Srbima, a neki od njih cak najavljuju da bi na sam dan izbora mogli mozda da propuste kroz sake "izdajnike" spremne da, uprkos svemu, glasaju 17. novembra. Protivnici izbora strahuju da ce kosmetki Srbi izlaskom na izbore dati legitimitet stvaranju nezavisne kosovske drzave i "izgubiti sve", iako ono sto sada imaju lici uglavnom na "nista". Protivnici izbora takodje uporno ponavljaju da medjunarodna zajednica nije ucinila gotovo nista da preostalim Srbima na Kosovu olaksa zivot, a da zvanicni Beograd, iako svestan toga, pristaje na ociglednu podvalu. Sopstveni zivot na Kosmetu vecina stanovnika po enklavama s pravom uporedjuje sa zivotom po logorima i podseca da se u logorima obicno ne organizuju fer i slobodni izbori. Fer izbora po zapadnim standardima tesko moze biti i tamo gde birace do biralista moraju da sprovedu naoruzani vojnici. Cinjenica da je rec o NATO vojnicima ne popravlja previse utisak o nedemokraciji takvih izbora. Prica o izborima "unutar logora" lako se moze potkrepiti i brojkama. Od kako je na Kosovo stigao KFOR, iz ove Pokrajine je otislo vise od 220.000 Srba. Uz pomoc UNMIK-a tamo se za tri godine vratilo samo 126 Srba, neuporedivo manje od broja u medjuvremenu ubijenih ili tesko ranjenih. U Pristini, koja je pre rata imala oko 250.000 stanovnika, zivelo je oko 45.000 Srba. Pristina je danas grad sa vise od 500.000 stanovnika, a Srba je ostalo tek nesto vise od dve stotine.

RAZUMLJIVA ODBOJNOST: Imajuci sve izborne okolnosti u vidu, vlasti u Beogradu, koje su i same predugo lutale oko konacne odluke, shvatile su da, posteno govoreci, i nemaju previse prava da se ljute na one koji ne zele da ucestvuju na izborima 17. novembra. Nosilac liste "Za povratak", rektor iseljenog Pristinskog univerziteta dr Gojko Savic, kaze u razgovoru za "Vreme" da bi se neucestvovanjem na izborima samo proizvela agonija kosovskih Srba. Savic inace razume obojnost mnogih stanovnika Kosova prema izborima jer se njihov zivot od dolaska UNMIK-a nije nimalo popravio. Istovremeno, isticice da sporazum koji su nedavno potpisali Hans Hakerup i Nebojsa Covic daje Srbima realne nade da opstanu na Kosovu, sto sada garantuje i medjunarodna zajednica. Slicno razmislija i vladika Artemije, koji upozorava da bi bojkotom izbora Srbi izgubili bilo kakvu sansu za povratak na Kosovo ili poboljsanje uslova zivota.

Nekoliko dana pre kraja kampanje, niko od nasih sagovornika nije se usudjivao da prognozira koji ce se procenat srpskog stanovnistva sa Kosova (registrovano je oko 180.000 potencijalnih biraca) na kraju odluciti za ucesce na izborima. Politicki savetnik predsednika SRJ dr Slobodan Samardzic isticice da ce predizborna kampanja biti isuvise kratka i da je veoma malo vremena na raspolaganju da se ljudima objasni zasto je ucesce na izborima u njihovom interesu. Poziv vlasti za ucesce na izborima bio je moguc tek posto je medjunarodna zajednica pružila neke dodatne garancije kosovskim Srbima i na to se pismeno obavezala. Jedna od tih garancija je da Rezolucija 1244 u naredne tri godine i dalje ostaje medjunarodni akt snazniji i stariji od bilo kakve odluke koju bi buduca kosovska Skupstina, u kojoj ce Albanci svakako imati dvotrecinsku vecinu, mogla da donese. Zato je i strah Srba da ucescem na izborima zapravo daju legitimitet stvaranju nezavisne kosovske (albanske) drzave i gube svaku vezu sa SRJ i Srbijom potpuno neopravdan. Pitanje je, medjutim, ima li dovoljno vremena da se tako nesto objasni ljudima koji spadaju u dosad verovatno najvise manipulisan deo srpskog stanovnistva, uz to prilicno naviknut da im poslednjih desetak godina vlast iz Beograda, vodja i njegov represivni aparat obezbeduju zivot u "svetoj srpskoj zemlji".

CUVAR REZOLUCIJE: Kako god da se okonca to medjialbansko odmeravanje snaga, nema nikakve sumnje da ce kosovski Albanci i posle izbora nastaviti snazno da guraju u pravcu nezavisne drzave. Buduci predsednik Kosova bice, ipak, po svemu "mladji" po cinu od civilnog administratora UN-a za

Kosovo i Metohiju Hansa Hakerupa, koji ostaje cuvar Rezolucije 1244 u naredne tri godine sa pravom da suspenduje svaku odluku kosovske skupstine ukoliko ona izlazi iz okvira ovog dokumenta. Onima koje pomalo buni neobicna izborni period od tri umesto uobicajene cetiri godine sledi podsecanje da je tako nesto dogovoreno jos 1999. u Rambujeu. Period od tri godine odredjen je kao vreme u kome ce tzv. medjunarodna zajednica testirati sposobnost kosovskog drustva da se priblizi nekim demokratskim standardima, izgradi sopstvene institucije i povrati multietničnost. U prve dve godine Kosovo kao medjunarodni protektorat nije predstavljalo uspesan projekat. Pred ocima pedesetak hiljada vojnika zapocet je i u prilicnoj meri ostvaren progon nealbanskog stanovnistva, zasnovana je i procvetala uglavnom ekonomija "sicilijanskog tipa", u kojoj su nekadasnji ratni komandanti postali istovremeno ugledni politicari i novobogatasi mafijaskog tipa (vec vidjeno u u Beogradu, Zagrebu i Sarajevu), a od svih privrednih grana u ovom medjunarodnom pretoktoratu uspesno je funkcionisao jedino izvoz nestabilnosti, pobuna, oruzja i teroristickih akcija prema jugu Srbije i Makedoniji, koja je uzgred (da sve izgleda i pomalo cinicno) i clanica Pakta za stabilnost. I sve to pre svega zbog nespremnosti Zapada da se upusti u bilo kakav konflikt sa svojim dojucerasnjim saveznicima mahom iz redova UCK-a.

Dosadasnje ponasanje tzv. medjunarodne zajednice na Kosovu ne ostavlja previse prostora za nadu da ce novi probni period, koji pocinje posle 17. novembra, biti mnogo uspesniji.

Sto se srpske strane tice, izuzetno kratka predizborna kampanja i ubedjivanje kosovskih Srba da, uprkos svemu, izadju na izbore i sami se bore za svoju buducnost neodoljivo lici na one sahovske analize u kojima se nejasni "dobitak" u odavno izgubljenoj kosovskoj partiji prepoznaje pre svega u dobijanju novog vremena za sledece poteze. Politicki analiticar Dusan Pavlovic ustanovio je ovih dana u jednom novinskom intervjuu da je izbor koji stoji pred kosovskim Srbima veoma skroman.

Neizlaskom na izbore oni najverovatnije nestaju sa Kosova; izlaskom ne dobijaju previse (pogotovo ne Kosovo nazad), ali dobijaju bar sansu da se bore da poprave svoj položaj. Ucescem na izborima, kaze Pavlovic, nagovestava se i pokusaj da se u medjunarodnoj zajednici, kojoj je do tih izbora neobicno stalo, steknu neki saveznici. Ucescem se takodje stavlja do znanja da Srbi zele da zive na ovoj teritoriji ili da se na nju vrate ako se za to steknu uslovi. Dvadesetak, ili nesto manje, srpskih poslanika u buducem kosovskom parlamentu bice, naravno, ubedljiva manjina, ali manjina koja ce imati priliku da progovori (i upozori druge) o progonu stanovnistva, kucama dignutim u vazduh, pretnjama, osecanju nesigurnosti...

Oni kojima se ucini da posle svega sto se na Kosovu dogodilo poslednjih godina sve to i nije bas tako beznacajno sigurno ce naredne subote izaci na izbore. Oni koji vole da zive od uspomena i jos pamte (ili mozda sanjaju) onaj Milosevicev referendum o tome da "nijedan strani vojnik nikada nece krociti na Kosovo" - opredelice se za bojkot.

Nenad Lj. Stefanovic,

Davor Konjikusic

Reporteri "Blica" sa raseljenima sa Kosova i Metohije, smestenim u kolektivnim centrima u Kragujevcu

PORCIJA KOJA ZIVOT ZNACI

Iz industrijske zone u Ilicevu, iz kuhinje PKB "Transport" od pocetka novembra specijalni kamion razvozi hranu u sest kolektivnih centara u kojima privremeno boravi 630 lica raseljenih sa Kosova i Metohije. Termose s hranom preuzimaju izbeglice, unose ih u posebne prostorije, gde ljudi, zene i deca cekaju na svoje sledovanje.

Pod budnim okom glavnih iz Komesarijata i PKB-a, koji svakodnevno prate distribuciju i kvalitet hrane, zene iz kampova dele varivo, a muskarci hleb. Kutlaca corbaste hrane, parce mesa ili kobasice, cetvrt hleba za svakoga. Tako je sest dana u nedelji, a subotom se deli suvi obrok.

U prizemlju kampa u Bresnici, koji je vlasnistvo PKB-a, u sobi u kojoj se neko vreme spremala hrana za 167 pridoslica, na podu obeduju Jenona (10), Amanda (7), Ljulja (6) i Fljorentina (5), dok majka Serija (30) kasikom iz naprslog plasticnog tanjira hrani Edonisa (2), u kolevcu, podignutoj na jednom od tri kreveta. Sali Abazaj (29) iz Kline ne skida pogled sa dece koja se utrkuju ko ce vise da pojedje.

- Supruga i ja postimo, u toku je Ramazan - objasnjava Sali. On i njegova porodica deklarise se kao Egipcani.

- Za stanare muslimanke veroispovesti zahtevali smo za suvi obrok govedje pastete, nareske ili ribu i dobili obećanje da ce nam uslisiti zahtev - kaze Nenad Djordjevic, zamenik upravnika kampa.

Sedam porcija koje Abazaji dobijaju za rucak kolicinski nisu dovoljne. Deca su neuhranjena. Na kraju skromnog obroka slade se suvim hlebom. Sestoclanu porodicu Milorada Ilica (39) iz Djakovice zaticemo za stolom, nasred njega je mesingana serpa sa kutlacom, u porcelanskim, gvozdenim i plasticnim tanjirima boranija i po parce govedine.

- Boranija je odlicna, a i kupus koji smo pre tri dana dobili za rucak bio je ukusan. Jedino mi se

makarone ne sviđaju - prica osmogodisnji Nenad, uzima meso iz bratovljevog tanjira i zauzvrat dobija samar.

- Prvih sedam dana hrana je bila losa. Uglavnom smo dobijali corbuljake sa slaninom i kobasicom. Deca pojedu meso, a corbu ostave. Sada je bolje. Hrane ima dovoljno za sve, mada meni kao dijabetičaru ne odgovara, jer se sprema na mast i ima dosta zacina. Ukusna je, nema mane - kaže Miodrag.

Orahovčanin Borislav Simić (38), njegova supruga Danijela (28) i njihovo troje dece redovno jedu hranu koju distribuira PKB, jer nisu u prilici da biraju.

- Prvih nekoliko dana donosili su nam, maltene, splacine. Po pet-šest porodica ostajalo je bez porcija, u šta se uverilo osoblje koje priprema hranu. Jelovnik je jednolican. Kada je na jelovniku krompir ili pasulj, deca se mrste. Hteli bi salamu, pastetu, namaze, mleko. Pobunili smo se i sada je u redu, bar što se tiče mesa. Neke ga bude makar jednom nedeljno, ali da valja. Slanina i kobasice su već dojadile. Para da jelovnik pojačam nemam, iako sam po profesiji vodoinstalater i radio bih za bagatelu - jada se Borislav, koji je iz Orahovca u kamp u Kragujevcu došao pre nešto više od dve godine jer drugog izbora nije imao.

S. A. Lukić

OBROK ZA 630 IZBEGLICA

Republički komesarijat za izbeglice i Direkcija za humanitarne poslove SG Kragujevca sklopili su ugovor sa PKB "Transportom" o pripremanju i distribuciji jednog toplog obroka dnevno za 630 raseljenih lica sa Kosova i Metohije, koji su smesteni u šest kolektivnih centara na području grada Kragujevca. Ugovor važi do kraja ove godine, s mogućnošću produženja. Prema rečima direktora PKB "Transporta" Dragoljuba Milovanovica, jelovnik se sastoji od variva i četvrt hleba. Cena porcije je 50 dinara, u šta je uračunat i porez.

U "Karadjordjev dom" u Raci vratila se nada za 400 prognanika sa Kosmeta **MOC LJUDI DOBRE VOLJE**

Da ste kojim slučajem avgusta 1999. godine posetili "Karadjordjev dom" (zaduzbinu kraljice Marije Karadjordjević) videli biste na jednom mestu sliku svesrpske nacionalne tragedije. Ona se ovde slikovito prikazala. Ljudi prognani, bez igde izeći. Mnogi su im izginuli, zarobljeni, nestali. Među golim zidovima obeznanjeni i ponizeni ljudi, zalutalih pogleda, tamarali su hodnicima oronule zgrade. Kada je jedan od najuticajnijih francuskih novinara Jozef Limaz, direktor političke rubrike "Zapadne Francuske", najtiražnijeg lista u Francuskoj, kao gost kragujevačkog dopisništva "Glasa" posetio ovaj dom, zabeležili smo i jednu od najpotresnijih scena u vremenu progona i stradanja. Do nas je stajalo dete od oko 13 ili 14 godina, osisano do glave, pametnih i bistrih očiju. Limaz je pitao jednu gospođu koliko "dečak" ima godina. Odgovorila je, a onda nas pozvala u stranu.

- To nije dečak, to je devojčica, sramota me je da kažemo Francuzu. Sisamo ih zbog vasi - rekla je žena. Sa gorkim ukusom sramote i stida devojčice u pubertetu koja je, eto, osisana do glave - napustili smo dom.

Dve godine kasnije redakcija "Glasa" (Misa Kovacević, Vukadin Rodić, Zoran Zečević i Dragan Alempijević), zajedno sa Brunom Leklerkom, šefom kancelarije DPA (pomoc danskog naroda) i dr Aleksandrom Lakovićem, direktorom Prave privatne bolnice "Sveti Jovan", posetili su "Karadjordjev dom" i opštinu Raca, gde su ih primili gradonačelnik Sladjan Radovanović, potpredsednik opštine Radosav Zdravković, Mirosljub Mijailović, predsednik opštinske vlade, i Miloje Zivanović, poverenik za izbeglice.

Ako bismo pravili paralelu između sadašnjeg stanja i onog od pre dve godine bila bi potrebno mnogo novinskog prostora i reći da se navede šta je sve urađeno. Zahvaljujući dvojici Zivanovića, koji nisu rođ, upravniku Zvonku i pomenutom povereniku Miloju, ovde je samo od kapitalnih projekata urađeno sledeće: uvedeno je grejanje, prepokriven krov, izgrađena kotlarnica, urađena kuhinja, urađena ograda. Sve u svemu, radovi koji su koštali više od 1,5 miliona maraka. Pored toga, za besplatno lečenje svih ljudi koji su smesteni ovde brine se Prava privatna bolnica "Sveti Jovan", koja u Kragujevcu ima velepni objekat i sjajnu doktorsku ekipu.

- Imali smo jasnu koncepciju, okupili smo prijatelje doma koji su želeli da pomognu, tu je svakako "Glas javnosti", i krenuli smo u kampanju koja je dala željene rezultate - kaže Zvonko Zivanović, upravnik Doma u Raci, ističući da je kapitalan doprinos dala pomenuta Pomoc danskog naroda i gospodin Leklerk. Sam Bruno kao da se srodio sa ovdšnjim narodom. Prilikom posete prepoznaje svako dete po imenice. A njegov logistkar iz DPA Aleksandar Radosačević je okumio devojčicu Slavicu Miljković koja je odličan đak osmog razreda.

Bitnu dimenziju njegovom radu dala je i socijalizacija dece i ljudi. Osnovano je i Prvo amatersko

pozoriste ljudi u izbeglistvu koje predvodi sjajni glumac Teatra T Vladan Savic. Deca su prilikom posete delegacije organizovala predstavu.

- Taj socioloski rad ima neverovatan efekat. Na zalost u pocetku mi smo imali samoubistva, pokusaje samoubistva, ljudi su padali u depresiju. Sada je to drugacije. Osmeh se vratio u ovaj dom. Recimo, ljudi su ocistili korito reke Race i obezbedili drva za zimu. Ali mnogo je bitnija ona druga strana tog posla - kaze Miloje Zivanovic, poverenik Komesarijata za izbegla i raseljena lica. Miloje je poklonio i plac na kome se gradi kuca za sest izbeglickih porodica iz Krajine.

Samu korist od doma imala je i opstina koja je tek posle 40 godina, zahvaljujuci donacijama, resila problem sa vodom, a o rekonstrukciji monumentalnog zdanja Zaduzbine kraljice Marije Karadjordjevic koja je bila u ocajnom stanju da i ne govorimo.

I tako od price do price. Uglavnom ovo je dom za primer, po svemu.

G. J.

JEDAN PRIMER

Osnovna skola "Laza Kostic" u Kovilju kod Novog Sada razlikuje se od drugih. U njoj nema uzbudjenja zbog uvodjenja veronauke posto se ona u njoj predaje vec jedanaest godina.

Direktor ove skole Petar Vidjikan objasnio nam je da je ova nastava uvedena na zahtev roditelja. Nikada nije bila obavezna, predavana je kao izborni predmet a nastava je pocinjala u trecem razredu. Na pocetku svake skolske godine skola bi pismom obavestila roditelje o mogucnosti pohadjanja ove nastave. Deca koja bi donela pismenu saglasnost roditelja, bila bi upisana na nastavu. Prve godine se za veronauku prijavilo dvadesetak djaka a prosle godine je od tri stotine djaka koji pohadjaju ovu skolu, na veronauku islo njih sto devedeset i pet. Taj broj od trecine djaka koji pohadjaju ovu nastavu direktor Vidjikan smatra optimalnim i veruje da ce se broj polaznika stabilizovati na tom nivou.

Do 1995. godine veronauku su predavali pravoslavni sveštenici a otada to rade monasi iz oblznjeg manastira. Nastavni plan za ovaj predmet sastavljali su veroucitelji i direktor. U tom poslu oni su se koristili iskustvima iz Grcke i Republike Srpske. Proucili su i americke udzbenike veronauke a i o hrvatskim udzbenicima imaju veoma dobro misljenje. Kao osnovni problem sa kojim su se susretali tokom izvodjenja nastave ovog predmeta u skoli, isticu neobaveznost njegovog pohadjanja i neocenjivanje.

Na osnovu svog dosadasnjeg iskustva u ovoj skoli smatraju da veronauka mora da bude obavezna za onoga ko odluci da je pohadja i da treba da se ocenjuje kao i svaki drugi predmet.

Direktor Vidjikan je izricit u tome da su u ovoj skoli znali da je drzanje veronauke tokom svih ovih godina bilo nezakonito ali i da su bili ubedjeni da je to sto rade ispravno. Ispricao nam je da su krsili zakon i na casovima informatike jer nisu radili po programu koji je sastavljen jos 1987. godine.

Srbi su vecinsko stanovnistvo u Kovilju (89 odsto) ali u selu zive i katolici i adventisti. Objasnjavajući zasto se u skoli odrzavala samo pravoslavna veronauka, direktor Vidjikan kaze da je to bilo zato sto se niko nije prijavio za katolicku veronauku i nastavlja "da jeste, mi bismo je sigurno organizovali.

Mislim da se roditelji tih djaka nisu usudjivali da prijave svoju decu zato sto su se plasili 'nacionalnog prozivanja'."

Ove godine se jedan djak prijavio za pohadjanje katolicke veronauke i u ovoj skoli su bili spremni da za njega organizuju nastavu. "Ozakonjenjem" veronauke pojavio se problem jer propisi zahtevaju da se verska nastava moze odrzavati ako se za nju prijavi najmanje deset ucenika. Direktor Vidjikan smatra da je nedopustivo da se u njegovoj skoli ne odrzava i katolicki veronauk bez obzira na broj polaznika i nada se da njegova skola nece ponovo krsiti zakon.

VLADAN STOSIC

VERONAUKA U UNUTRASNJOSTI

Prema podacima Ministarstva prosvete i sporta, oko 30 odsto roditelja cija su deca ove godine krenula u skolu odlucilo je da njihova ceda ne pohadjaju nijedan od novih predmeta. Trecina se opredelila za veronauku, 20 odsto za gradjansko vaspitanje, a 10 odsto za oba predmeta. U srednjim skolama Srbije, gde su djaci sami odlucivali, cak 67 odsto odabralo je - nista, 15 odsto veronauku, oko 10 odsto gradjansko vaspitanje, dok se svega dva do tri odsto odlucilo za oba predmeta.

Kako Srbija ni o ovom pitanju nije homogena, izdvajamo da su roditelji u Sevojnu i selu Ravnima prednost dali gradjanskom vaspitanju, da ce 96 odsto osnovaca skole "Branko Radicevic" u Stavlju pohadjati veronauku, da je Bajina Basta upečatljiva po tome sto su ucenici i Tehnicke skole i Gimnazije u visokom procentu birali slobodnih 45 minuta (97,5 odsto i 86 odsto).

Indikativno je i da u Subotici, gde ima mnogo katolika, nije prijavljen ocekivani broj ucenika, te ce ankete biti ponovljene.

U Kovacici, Slovaci uopste nece organizovati protestantsku veronauku, jer se ovaj predmet vec izucava pri crkvama.

Na kraju, nasuprot Beogradsko-karlovackoj eparhiji, u untrasnjosti ce katihizis predavati i svestena lica, koji na nastavu dolaze u mantijama, s obrazlozenjem da su svestenici uvek i svuda. S druge strane, veroucitelji Islamske verske zajednice casove drze u civilnom odelu.

V. S.

MOLITVA PRVOG CASA

Ucenici bez udzbenika konacno su krenuli na dugo najavljivanu nauku o veri. Posle nekoliko odlaganja, povratak veronauke u nase skole zvanicno je obelezen 2. novembra, javnim casom u Osnovnoj skoli "Kralj Petar Prvi". Simbolocnim okupljanjem, djaci prvaci, verski poglavari, ministri donedavno takoreci zaraceni vladinih tela vera i prosvete, ali i premijer Srbije, stavili su (dvo)tacku na iscrpljujucu polemiku javnosti o tome treba li, ili ne treba veronauku ponovo uvrstiti u djacki raspored.

Mnoge nedoumice, medjutim, ostaju otvorene (medju njima i ustavnost vladine uredbe o uvodjenju novog predmeta), a neke ce, cini se, buduće iskustvo tek otvoriti. Uostalom, jos se ne zna tacan broj prijavljenih ucenika, spiskovi su jos fleksibilni. Poznato je da nece biti klasicnog, vec opisnog ocenjivanja. Da li ce biti opravdanih i neopravdanih, pak, nije precizirano.

Srpska imena

Za sada je izvesno i da su i roditelji i prosvetni radnici uglavnom nezadovoljni nacinom - najpre brzinom nacina - na koji je veronauka po drugi put usla u ucionice. Roditelji se zale na krnje informacije, nemanje uvida u udzbenike i nastavni plan i program, dok ce prosvetari primetiti da je i njihov trebalo pitati bar za misljenje. No, listom ce svi zakljuciti da je danas tako kako je i da je danas sve na verouciteljima.

Sava Milin, apsolvant na Teoloskom fakultetu, predaje pravoslavni katihizis u cetiri beogradske osnovne skole. U "Drinki Pavlovic", od ukupno 116 prvaka, njih 51 uci o veri, 28 o gradjanskom vaspitanju, devetoro uci oba predmeta. Novinar NIN-a bio je na prvom casu kome je prisustvovalo dvadesetsestoro dece prvog jedan i prvog tri.

Djordje, Marija, Dusan, Mihajlo..., poceli su da se takmice u predstavljanju. "Lepa su vam srpska imena dali", prokomentarisao je ucitelj. Zatim ih je pitao ko ima brata i/li sestru, ko zna da napise svoje ime. "Ja znam i prezime." "Ja znam i mamino i tatino." Nemirne ruke (Dijalog: "Ucitelju, reci mu da me ne dira!" "Nemojte da vas odmah razmestam!" "Hvala ti se, boze, ceo dan me je bio.") smirile su se na tren posto im je ucitelj autoritativnim tonom porucio da ce ubuduće svaki cas pocinjati i završavati molitvom. U apsolutnoj tisini.

"Ja znam Ocenas", ponosno ce Dusan. E, onda je nastavljeno dalje utrkivanje. Nevena: "Ja imam Bibliju". Uros: "Moj brat je procitao Bibliju!" Opet Dusan: "U mojoj kuci ima puno ikona, kao u crkvi!" "Znate li, deco, kako se krsti?" Ko ce pre, nema ko ne zna. "Ne levom, desnom", ispravlja Milin poletarca, valjda, s tremom. Sledi objasnjanje, upitnik, za sta nam sve ruke sluze: kada se krstimo, rukama time pravimo znak krsta, znak da se u tom trenutku obracamo Bogu, zasto su domali i mali prst savijeni, sta znaci "amin".

Milin kaze da u Beogradsko-karlovackoj eparhiji za veroucitelje nisu odredjena svestena lica, vec za osnovne skole mahom mladji ljudi, pa i apsolvanti Bogoslovijske, sto je, smatra, dobro za prohodniju stazu priblizavanja predmeta deci. U srednjim skolama predaju profesori s diplomama. Zapravo, radi se o "kompromisnom resenju, jer nema mnogo kadrova". Ministar Gaso Knezevic izjavio je ranije da je registrovanih 1 200 veroucitelja cak i previse.

Deo javnosti uputio je i primedbu da ucitelji vere nisu prosli adekvatne pedagoske pripreme. Milin odgovara da na njegovom fakultetu postoji redovni predmet katihetika s metodikom nastave. Takodje, imali su dva pripremna seminara u Patrijarsiji i u Bogoslovijskoj skup svih predavaca iz Srbije. Sto se udzbenika tice, ne moze da tvrdi kada ce se naci na klupama. Ocenjuje da je, mozda, plan i program "malo ambiciozniji". Stoga je verouciteljima ostavljena mogucnost prilagodjavanja nivou prvaka, jer ce biti prilicno tesko objasniti im sta je, recimo, eharistija (nagradno pitanje i za nase citaoce).

Srednjoskolci su, naravno, drugacije reagovali na prvi cas. Za razliku od osnovaca, umesto kojih su mama i tata birali, oni su se formalno sami odlucili. Filoloska gimnazija, prvo cetiri i prvo pet, ponedeljkom sedmi cas. Od 180 ucenika prvog razreda, svega deset odlucilo se za gradjansko vaspitanje, nijedan za oba predmeta. Veronauku je odabralo njih 71. Predavac je Valentina Savicic, profesor srpskog jezika i knjizevnosti i apsolvant Bogoslovske fakulteta. Kao i kolega Milin, radi u cetiri skole.

"Veronauka mi je delovala zanimljivije od gradjanskog vaspitanja, a i mama mi je rekla da bi to trebalo da znam", kaze Katarina Simonov. "Mislim da je kod nas zapostavljeno verovanje u Boga. Zato

sam resio da krenem na veronauku", dodaje Katarinin drug Srdjan Ajdukovic. Dragana Devic: "Opredelila sam se jer mi veronauka pruza nekakav odmor i uobicavanje znanja, pomoci ce mi u zivotu."

Faza pripravnosti

Prvi cas u ucionici na cijem prozoru blesti satelitska antena odslusale su i tri maturantkinje i dvoje bivskih učenika Gimnazije. Umorni, posle napornog prepodneva, nisu se jurili poput prvaka u "Drinki Pavlovic". Nije bilo dobrovoljaca koji bi objasnili razloge zbog kojih su izabrali veronauku. Niko nista nije ni prepisivao s table.

Profesorica je pricala o poreklu reci religija, o tome da se vera i ljubav ne mogu nametati silom, da veronauka nije regrutovanje vernika. Moderna ucenica s maramom i naocarima za sunce odmah je htela da cuje ko su agnostici. Drugi su pitali za popecenije, heruvime. "O tome cemo kasnije." Na kraju, rekli su nam da su zadovoljni, da je predmet interesantan, te da ocekuju da ce se, tokom godine, pokazati jos interesantnijim.

Pravoslavna veronauka je, dakle, definitivno pocela. Uz, kazu, manje tehnicke probleme, ali je - pocela. Ostale verske zajednice i dalje su u fazi pripravnosti, ne znaju koliko ce se djaka prijaviti, iako se situacija menja iz dana u dan. A, kako su u manjini u odnosu na pravoslavce, najverovatnije nece biti cak ni spajanja odeljenja, nego ce se ucenici iz vise skola okupljati jedanput nedeljno na blok-nastavi. Knjige za katolicki vjeronauk i ilmudin su ili u stampi, ili u pripremi (za srednju skolu, isto vazi i za katihizis). Jevrejska zajednica udzbenik ce obezbediti tek za narednu godinu. Rabin Isak Asijel, autor knjige ("Sve je spalo na mene"), objasnjava da nije imao vremena da je napise preko leta, u sveopstoj zbrci oko uvođenja nove nastavne jedinice. A nije ni bio u zemlji.

Rezultati, neki ce proceniti "eksperimenta", bice jasniji po zavrsetku polugodista.

Ali, odziv nije spektakularan. Naprotiv. Premijer Zoran Djindjic misli da odziv jeste dovoljan, pa navodi primere drugih zemalja, u stvari Republike Srpske, u kojoj je nakon jedne godine održavanja, veronauka, prema anketi, postala najomiljeniji predmet.

ANA VUCKOVIC

U POSETI RUSKOM AMBASADORU

15. o. meseca dvadesetdvoje dece sa Kosova i Metohije koja su letovala u Rusiji kao gosti Gubernatora jaroslavske oblasti gosp. Lisicina, bila su pozvana od gosp. ambasadora Valerija Jegosina, da posete rusku ambasadu.

Deca su pozdravila gosp. ambasadora pesmama „Himnom o Sv. Savi" i „Hriste Boze", a devojcica Jelena Vasic recitovala je pesmu „Tama" koju je sama napisala. Dragana Obradovic iz kampa u Vrnjackoj Banji recitovala je tuznu pesmu njene drugarice o stradanju nase dece na Kosovu i Metohiji. Prijem u ruskoj ambasadi protekao je u toploj i prijatnoj atmosferi, uz slatkise i sokove.

Gospodin ambasador se interesovao da li znaju ruski, kako su se sporazumeli sa ruskom decom, da li im je bilo lepo, i kako i gde zive u Srbiji. Za vreme dvocasovnog prijema, koji je protekao za tren, deca su se slikala sa gosp. ambasadorom u Ambasadi ispred biste Petra Velikog, ispred ambasade pored drzavnog grba. Zavrсила se nasa poseta uz poziv da deca posete Rusku skolu u kojoj bi mogli da nauce ruski jezik, da posecuju ambasadu za vreme ruskih praznika, kao i poziv za Adrovac gde se obnavlja ruska crkva, gde bi proveli ceo dan uz druženje sa ruskom decom i uz „ruski rostilj" i zasadjivanje drveca.

Ozarena decija lica napustila su ambasadu u iscekivanju novog susreta naredne subote.

Odbor za humanitarnu-medicinsku pomoc, Doc dr sci med Dobrila Mandic

RAZGOVORI SA SVETLANOM PETRUSIC (1)

Evropa nije slobodna ako je Srbija okupirana

Kako se u ovom svetu, pretrpanom obavestenjima o svemu i svacemu obavestiti o nekome koga znate, ali koji nije mnogo govorio pred vama o sebi? Iskristio sam pretrazivanje preko Interneta da bih se obavestio o Svetlani Petrusic, novinaru iz Beograda. Dobio sam nekih pedesetak odrednica. Dobar deo se odnosio na njenu knjigu iz 1997. godine „I cutanje je zlocin -Treci svetski rat je poceo", ali je tu i njen izvanredni intervju dat Srpskom kongresu ujedinjenja, zatim sledi potpisivanje Konvencije izgnanih sa Kosova i Metohije 7. decembra 2000. godine, ciji je ona bila inicijator. Tu je i obavestjenje o nevladinoj organizaciji „Glas Srpkinja", ciji je ona osnivač i predsednik. Ono cega nema u elektronskim arhivima je da je ona pripremila veliki paket slatkisa za decu u Velikoj Hoci, da je sa svojim sinom takodje pripremila paket pun slatkisa za decu u Orahovcu, kao i malim Nikolicima na Kosovu i Metohiji, cijeg su brata pre godinu dana Siptari ubili. Zatim, apsolutno sama je organizovala protestni skup - akademiju juna meseca 2000. godine povodom godisnjice ulaska KFOR-a na Kosovo i Metohiju i nevidjenom stradanju Srba, unistavanju svega sto je srpsko - ljudi, kuca, grobalja, crkava.

Sama je organizovala konvoj humanitarne pomoci i konvojem usla na Kosovo i Metohiju pocetkom 2000. godine. U medijima ne pominju ni slavu „Glasa Srпкиnje“ koju je ona organizovala. Zastitnik je Sv. Majka Prepodobna Anastasija Srpska, koja se slavi 5. jula. Takodje sam nisam video da se govori o njenim ekskluzivnim intervjuima sa uticajnim ljudima iz svetskog politickog i vojnog vrha koji su bili objavljivani u svim jugoslovenskim uglednim listovima. Svetlana Petrusic je ugledni politicki analiticar i urednik u RTS-u. Nosilac je drustvenih priznanja : Povelja za humanost od Udruzenja prognanih lica sa Kosova i Metohije, priznanje i blagoslov bratstva manastira Hilandar, priznanja Bugarske za visoki profesionalizam i zblizavanje naroda. Svetlana Petrusic se nikada nije kitila svojim delima. Hrabra i odvazna, jedini kompliment koji bi, verujem, prihvatila je da je prava Srпкиnja.

=Sta vas je podstaklo da osnujete „Glas Srпкиnje“?

Decembra meseca 1999. godine nastala je organizacija „Glas Srпкиnje “ to je bilo vreme potpisivanja kapitulacije Milosevicevog rezima i okupacije juznog dela Srbije - Kosova i Metohije - od strane NATO-a i albanskih terorista. To je bilo vreme progona Srba i završne faze etnickog ciscenja Kosova i Metohije. Vreme MiloSeviceve vladavine je bilo i vreme velikih medijskih manipulacija. Ono malo preostalih Srba na Kosovu i Metohiji ostalo je zarobljeno po enklavama koje nisu nista drugo nego logori za Srbe. Srbi su u tim nezasticenim zonama bili laka meta za odstrel siptarskih fanatika, kao i Albanaca koji su usli na Kosovo i Metohiju iz Albanije i sasvim slobodno okupitali srpske kuće. U to tragicno vreme, te 1999. godine, bio je zadat najveći udarac matici Srbiji.

Ono sto me je najviše pogodilo, to je bila nesolidarnost i nebriga dela naseg naroda za sopstveni narod koji je bio izlozen velikoj patnji. Nas narod je postao podanicki narod i navikavao se na politiku svrsenog cina. Nije umeo da se odupre jednoj finansijskoj i politickoj oligarhiji koja je tada bila na vlasti. A to je doprinelo da dodje do kolektivne apatije. Opozicija se borila za osvajanje vlasti, a ne da spreči odredjene pogubne procese koji su mogli unapred da se predvide. Znala sam da pisanje nije dovoljno da izrazim svoju pobunu protiv nasilja koje se u kontinuitetu cinilo nad Srbima i jedne sinhronizovane unutrašnje i spoljne antisrpske politike i agresivne antisrpske propagande. U to vreme bilo je mnogo kojekakvih svečanosti i otvaranja i medjunarodnih dogadjaja, ali niko nije rekao: „Hajde da uradimo nesto da oslobodimo zarobljeni orahovac“. Niko se ni sa jednog mesta u Beogradu nije obratio pred kamerama toj uspavanoj i razmazenoj Evropi. Dogadjale su se razne manifestacije u Beogradu, ali niko nije sa tih manifestacija porucio da Evropa nije slobodna ako je Srbija okupirana. Na tim idejama borbr protiv ravnodusnosti i borbr za solidarnost sa nasim narodom, radjala se organizacija „Glas Srпкиnje“.

=Pre godinu dana odneli ste humanitarnu pomoc na Kosovo i Metohiju. To je bila prva i do sada najveća pomoc koju je srbima stigla od strane jedne nase nevladine organizacije. Da li ste imali poteskoca u tome i da li pripremate slicnu humanitarnu akciju danas?

Marta meseca 2000. godine odnele smo na Kosovo i Metohiju humanitarnu pomoc u vrednosti preko 150.000 maraka. To je bio prvi i najveći konvoj - 8 kamiona koji je usao na Kosovo i Metohiju. Kamioni su bili prepuni svega. Svega onoga sto je neophodno, a Sto Srbi nisu imali. Od lekova, kvalitetne hrane, voca, do 3.000 pari cipela i 40 tona uglja koje je poklonila Kolubara. U humanitarnoj akciji ucestvovali su vlasnici privatnih firmi, drustvenih firmi, drzavne institucije kao i same opstine, kao sto je Beograd, Nis, Jagodina, Cuprija.

Obecanu pratnju KFOR-a nismo imali i to nam je receno tek kada smo dosli u zakazano vreme na dogovoreno mesto u Leposavic. KFOR je odbio da nas prati do Orahovca gde smo se uputili. Gospodji Zorici Kuburovic i meni, koje smo predvodile konvoj, bio je jedini cilj da hrana, lekovi, obuca ... i one jabuke o kojima sam toliko sanjala, konacno i stignu do nase dece u Orahovcu. U vreme naseg boravka u Kosovskoj Mitrovici, vodio se parvi gerilski rat. Otisle smo u bolnicu da bismo obisle ranjene Srbe. Oko nas je bilo mnogo krvi i mnogo srpske tuge. Bilo je potresno do boli gledati tumaranje Srba ulicom koji su na sav glas zapomagali da ovom nasilju i paklu u kojem svakodnevno Srbi zive, dodje ktaj. Do Orahovca se nije moglo. Ipak, i pored svih muka i teskoca, humanitarna pomoc je neki dan kasnije odvezena u Veliku Hocu i Orahovac.

Zapis

BEZVREMENA LEPOTA

Postoji jedan andjeo nepoznat svetu sto je nesklon da oci podigne u misticne visine hrama, ka onoj tacki, jedinoj osim ljudskog srca, na kojoj se odigrava velika tajna nebo-zemne istorije. U Arilju, zapadnosrpskoj varosici, zamrznutoj u vremenu i prostoru, negdasnjem sredistu svetosavske Episkopije Moravice, u crkvi Svetog Ahilija, zaduzbini zlosrećnog kralja Dragutina Nemanjica s kraja 13. veka, anonimni zivopisac naslikao je tog andjela kako gotovo nematerijalan lebdi visoko na zidu oltarske pregrade. Poznavaoici umetnosti i ikonografije vec ocvalog monumentalnog stila svojstvenog poznom 13. veku, prepoznace u tom vanredno lepom liku, zaogrnutom u etericno plavu tuniku svu od neba i svetla, arhandjela Gavrila, donosioca blage vesti, odnosno onog arhancela povlascenog da i

Devici Mariji, ali i vaskolikom svetu najavi zacece Hristovo.

Jedan pogled na zid parnjak oltarske pregrade, tacnije na njegovu desnu stranu na kome se nalazi lik Bogomateru u tamnomodrom maforionu, nevino-zbunjen, uznemireno podignutih ociju ka bozanskom glasniku, nedvosmisleno ukazuje posmatracu da pred sobom ima prizor Blagovesti. Ipak, snaga i nadzemaljska lepota arhandjela Gavrila zasenjaju svaki drugi zivopisani lik u ariljskom hramu, pa cak i idealizovane, cudesno privlacne u svom dostojanstvu, likove kraljeva Milutina i Dragutina, te kraljice Kataline, Dragutinove zene, sa vec znamenitog ktitorskog portreta.

Ni na jednoj drugoj fresci u Arilju nece se ponoviti tako cudesan spoj elementarne snage i lepote gotovo usle u granice vizije. Kao da je zivopisac, stojeci visoko na skeli ispred praznog zida, namah pred sobom imao zivi model i nadahnut i zastrasen jednovremeno njegovom vecnom, a bezvremenom lepotom, tu istu lepotu i snagu u jednom dahu pretocio u sliku.

Nema nikakve sumnje da je pored milesevskog Belog andjela, ariljski Plavi andjeo jedna od najboljih fresaka u ukupnom nasledju srpskog srednjeg veka. Samo treba podici oci u misticnu visinu ariljskog hrama ili pogledati u svoje srce kako je to pred ovim Plavim Gavrilom ucinio nesrecni pesnik Branko Miljkovic zapisujuci:

"Ovaj konkretni Andjeo, ostavljen sam sobom iznutra da je u pustinji rekao bi: sta ce mi nada ako ne da - da sacuvam ovu pustinju. Da sidje sa zida, rekao bi: ovo je predeo koji produzuje ljubav".

Tamara OGNJEVIC

KONACNI OBRACUN S TERORIZMOM

U opkoljenom gradu Kunduzu

"AL KAIDA" UBIJA SABORCE

(Po izvestajima agencija)

Jedan neimenovani predstavnik Severne alijanse rekao je agenciji Rojters da su neki pakistanski, arapski i cecenski dobrovoljci povezani sa "Al kaidom", teroristicnom mrezom Osame bin Ladena, ubili prekjuce 53 svoja saborca koji su iz straha hteli da se predaju. Oko 200 talibanskih boraca prekjuce se predalo snagama Severne alijanse.

Oko 60 cecenskih dobrovoljaca i 25 talibanskih boraca koje su opkolile snage Severne alijanse u gradu Kunduzu na severu Avganistana, izvrtili su samoubistvo ne zeleti da se predaju, preneo je juce Indijski radio, pozivajuci se na obavestene izvore u antitalibanskoj koaliciji.

Prema podacima koje prenosi ruska agencija Itar-tass, u Kunduzu je opkoljeno oko 20.000, a prema procenama agencije Frans pres, oko 30.000 talibana i dobrovoljaca.

Vece lokalnih plemenskih prvaka u pokrajini Farah preuzelo je juce od talibana kontrolu nad tom oblascu u zapadnom Avganistanu, a talibanski mula Saed Mohamed, koji je do sada bio na vlasti, predao je svoju duznost vecu sastavljenom od 100 predstavnika lokalnih plemena. Duhovni vodja talibana mula Mohamed Omar izrazio je spremnost da preda vlast, ali je ocigledno da talibani to ne ze. Talibanske snage, kako javlja agencija AIP, odbile su da predaju vlast lokalnim plemenima Pastuna u Kandaharu i u jos cetiri pokrajine.

Talibani su u nedelju prvi put saopstili da se Bin Laden vise ne nalazi na teritoriji koju oni kontrolisu, a zvanicnici antiteroristicke koalicije koju predvode SAD, saopstili su da veruju da je Osama u blizini Kandahara, verovatno jugoistocno od grada.

Osama bin Laden pokusava da pregrupise svoje snage i otpocne gerilski rat protiv stranih trupa u Avganistanu, pise juce iranski dnevnik Entekab.

Talibanski ambasador Abdul Salam Zaef je izjavio da je Osama, mozda, napustio Avganistan.

Najmanje sedam ljudi je poginulo, a vise je povredjeno, kada su juce ujutro americki ratni avioni bombardovali oblast samsad u provinciji Nangarhar na istoku Avganistana, javlja agencija Avgan islamik pres.

Specijalni izaslanik UN Francesk Vendrel nastavio je juce kontakte sa avganistanskim liderima u Kabulu, ali je njegov predstavnik izjavio da jos nije postignuta saglasnost oko politickog sastanka koji bi bio posvecen buducnosti ratom razorenog Avganistana.

Vojna policija sprecila je gomilu da upadne u bioskop u Kabulu gde se prikazivao domaci film "Uzdizanje".

To je bila prva projekcija od 1996. godina, jer su talibani, koji su pet godina vladali, to zabranjivali. Film govori o tri mudzahedinska borca koji su se osamdesetih godina borili protiv Rusa. Publika je negodovala kada je komunisticki avganistanski vodja prikazan sa flasom votke, a pozdravljala kada ga je nokautirao mudzahedinski borac.

M. D.

Na putu ka Kabulu

POGINULO TROJE NOVINARA

Kabul, 19. novembra (Beta - AFP)

cetiri osobe su poginule, od kojih su troje novinari, danas u blizini Dzalalabada dok su putovali prema Kabulu, tvrde ocevici. Ocevici, koji su se takodje kretali prema avganistanskoj prestonici, tvrde da su su videli tela poginulih.

Tela tri stranca i jednog Avganistanca vidjena su kraj puta na 90 kilometara od Kabula. Lesevi se nalaze kod Puli-es-te-Kama, a videli su ih putnici autobusa sa cijim je vozacem agencija Frans-pres kontaktirala telefonom.

Akcije i planovi SAD u Avganistanu

POTERA ZA BIN LADENOM

Majami, 15. novembra

Americki komandosi zabelezili su juce znacajan uspeh oslobodivsi, u iznenadnom naletu, osam humanitarnih radnika koje su talibani drzali u zatocenstvu. Oni su 5 avgusta uhapseni pod optuzbom da su ubedjivali muslimane da predju u hriscansku veru. Svi diplomatski napori da se puste iz zatvora odbijeni su i u Kabulu im je pripremano sudjenje. Posle napustanja prestonice talibani su, povlaceci se pred snagama Alijanse severa, povel i ove taoce preteci da ce ih koristiti kao zivi stit protiv bombardovanja.

Operacija spasavanja izvedena je helikopterima u prvim vecernjim casovima, u blizini mesta Gazni, severno od Kabula. Prema prvim informacijama iz Pentagona "svi se osecaju dobro". Izvestaci javljaju da su prebaceni na teritoriju Pakistana, u Islamabad.

Predsednik Bus, koji je vest primio na svom rancu u Teksasu gde su u toku razgovori sa ruskim predsednikom Putinom rekao je: "Ovo je izuzetno radosna vest".

Potera za Osamom Bin Ladenom

STOTINE SPECIJALACA SAD BORI SE U AVGANISTANU

Vashington, 16. novembra (Tanjug) Americki ministar odbrane Donald Ramsfeld izjavio je danas da americke specijalne jedinice ucestvuju u borbama na teritoriji Avganistana, naglasivsi istovremeno da nijedan americki vojnik u tim borbama nije poginuo.

Ramsfeld nije zeleo da precizira koliko se americkih specijalaca bori u Avganistanu, rekavsi samo da ih ima nekoliko stotina. On je istakao da je njihov glavni zadatak prikupljanje informacija o Bin Ladenu, ali i likvidacija talibana koji odbijaju da se predaju i clanova "Al Kaede" koji se premestaju s jedne lokacije na drugu.

On je takodje otkrio da su americki specijalci u sprezi s pripadnicima snaga opozicione Severne alijanse zarobili nekoliko talibanskih lidera, koji ce uskoro biti saslusani, prenosi Asosijetid pres.

U Pentagonu su istovremeno naglasili da vazdusni napadi na Avganistan nece biti prekinuti zbog pocetka Ramazana. "Plan operacija nece biti izmenjen bez obzira sto je poceo Ramazan", potvrdio je predstavnik za stampu Pentagona Dik Mekgrou.

UBIJEN JEDAN OD NAJBЛИЗИH SARADNIKA BIN LADENA

Vashington, 16. novembra (Tanjug)

Jedan od najblizih saradnika Osame bin Ladena najverovatnije je ubijen toom vazdusnih napada na Kabul, javio je danas Si-En-En, pozivajuci se na americke obavestejne krugove.

Rec je o Muhamedu Atefu, poreklom iz Egipta, koji je, kako se smatra, zauzimao drugo mesto u Bin

ladenovom komandnom lancu. Atef je, takodje, vazio za potencijalnog naslednika Bin Ladena na celu "Al Kaide", prenosi nemacka agencija DPA.

*** Vasington, 16. novembra (Tanjug)

Inforamcija o smrti Mohameda Atefa, visokog rukovodioca mreze Al-Kaida Osame Bin Ladena, rezultat je prisluskivanja odredjenih razgovora nakon jednog americog napada, izjavio je danas portparol Pentagona, kontraadmiral Dzon Stafilmim.

"Tesko je reci da li bi smrt Mohameda Atefa, ukoliko bude potvrđena, predstavljala smrti udarac ua mrezu Al-Kaida", rekao je Stafilmim.

